

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1916 kl. 1 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
årliga understöd åt postvaktmästaren Karl Herman Lund-
bäcks änka och barn.*

I en den 3 mars 1916 till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition nr 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att postvaktmästaren Karl Herman Lundbäcks änka *Anna Maria Matilda Lundbäck*, född Forsslund, må från och med år 1916 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor samt att vart och ett av makarna Lundbäcks minderåriga barn, *Anna Helena, Karl Helmer, Hildur Maria, Karl Hadar, Karl Håkan* och *Oskar Herbert* må intill uppnådd ålder av 18 år likaledes å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av femtio kronor att utgå från och med år 1916.

Till stöd för denna proposition åberopas utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, vari föredragande departementschefen anfört följande:

»I skrivelse den 31 december 1915 har generalpoststyrelsen gjort framställning om beredande av understöd åt postvaktmästaren Karl Herman Lundbäcks änka och barn.

Framställning
av general-
poststyrelsen.

Generalpoststyrelsen har i nämnda skrivelse meddelat följande.

»Postvaktmästaren vid postkontoret i Haparanda Karl Herman Lundbäck blev den 12 september 1915 under fullgörande av honom åliggande posttransporter å Haparanda bangård överkörd av ett lokomotiv, därvid 4 tår å hans vänstra fot krossades och revbensbrott uppstod. Lundbäck hade vid passerandet av ett järnvägsspår, därvid han bar en större postsäck å ryggen och två mindre postsäckar i ena

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 8 saml. 19 häft. (Nr 26—27.)

handen, icke observerat, att ett å spåret i hans omedelbara närhet befintligt lokomotiv samtidigt med tendern före sattes i rörelse, utan blev Lundbäck av tendern kullkastad och skadad på sätt nyss nämndes. Då vederbörande lokomotiv- och stationspersonal upptäckte, att Lundbäck befann sig å spåret, hade det varit omöjligt att omedelbart stoppa lokomotivet. Av protokoll, hållet vid förhör inför stadsfiskalen i Haparanda nyssnämnda dag med anledning av olycksfallet, framgår, att ren olyckshändelse, för vilken järnvägspersonalen icke kunnat göras ansvarig, förelegat. Ej heller har uppdagats någon omständighet, tydande på att Lundbäck själv genom vårdslöshet varit vållande till olycksfallet. Enligt läkarintyg avled Lundbäck den 20 september 1915 på grund av stelkramp, som uppträtt som följd av olycksfallet.

Lundbäck, som var född den 10 november 1865, antogs till extra postvaktmästare den 26 augusti 1892 och konstituerades till ordinarie postvaktmästare den 14 december 1897. Han uppbar vid sitt fränfälle årlig fast avlöning av 1,650 kronor jämte ortstillägg av 150 kronor för år.

Lundbäck efterlämnade änka, Anna Maria Matilda Lundbäck, född Forsslund, född den 23 juli 1873, samt sex barn, samtliga omyndiga, nämligen: Anna Helena, född den 10 juni 1898, Karl Helmer, född den 30 januari 1902, Hildur Maria, född den 19 januari 1904, Karl Hadar, född den 7 september 1905, Karl Håkan, född den 5 augusti 1909 samt Oskar Herbert, född den 16 juni 1914.

Enligt upprättad bouppteckning uppgingo tillgångarna i makarna Lundbäcks bo till 4,813 kronor 55 öre samt skulderna till 2,868 kronor 96 öre. Behållningen utgjorde alltså 1,944 kronor 59 öre. Bland tillgångarna upptages en i Haparanda stad belägen till 4,500 kronor taxeringsvärderad fastighet, vilken emellertid är belastad med ett lån av 2,700 kronor. Den avkastning, som fastigheten i fråga — bortsett från förmånen av hyresfri bostad för familjen — beräknas kunna giva, anses, enligt införskaftad upplysning, icke överstiga beloppet av räntan å nämnda lån.

Från civilstatens änke- och pupillkassa äger Lundbäcks änka uppbära årlig pension av 200 kronor, vartill kommer, intill dess samtliga barnen uppnått 21 års ålder, ett belopp av 100 kronor för år.

Enligt läkarintyg lider änkan Lundbäck av lungtuberkulos med ofta uppträdande lungblödningar, vilket i hög grad nedsätter hennes arbetsförmåga. På grund härav är hon, efter vad meddelats, oförmögen att utan hjälp sköta sitt hushåll och hindrad att i avsevärd grad genom arbete bidra till familjens uppehälle. Då vidare de flesta barnen, vilka samtliga, enligt intyg av vederbörande post- och lasarettsläkare i Haparanda, äro mer eller mindre krent byggda, befinna sig i sådan ålder, att de icke kunna genom arbete förskaffa sig inkomst, är familjens ekonomiska läge för närvarande brydsamt.

Änkan Lundbäck har hos generalpoststyrelsen gjort framställning om åtgärders vidtagande för beredande av ekonomiskt understöd åt henne och hennes barn. Generalpoststyrelsen finner denna framställning värd beaktande och anser särskilt med hänsyn till de omständigheter, under vilka Lundbäcks efterlevande blivit fränryckta sitt ekonomiska stöd, billigheten kräva, att staten i sin egenskap av arbetsgivare härvidlag träder hjälpande emellan.

I detta sammanhang anser generalpoststyrelsen sig böra erinra om följande å postverkets pensionsstat anvisade understöd, nämligen: av 1892 års riksdag åt mördade postbetjänten Sivert P:son Gjärsvalls änka Annika Gjärsvall, född Henriksdotter, 300 kronor, av 1906 års riksdag åt mördade postbetjänten S. Z. Abramssons änka Mina Johansdotter Abramsson och barn, 300 kronor till änkan och 100 kronor till vart och ett av barnen, samt av 1908 års riksdag åt mördade postbetjänten Jöns Olssons änka Carolina Olsson, född Widman, 500 kronor.

Beträffande de årliga understödsbelopp, som på grund av änkan Lundbäcks förenämnda framställning böra ifrågasättas, anser generalpoststyrelsen sig böra föreslå, för änkan Lundbäck, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, 300 kronor samt för vart och ett av makarna Lundbäcks barn 50 kronor att utgå från och med år 1916.

Enligt generalpoststyrelsens åsikt böra de understöd, som sålunda föreslagits för nämnda barn, utgå intill uppnådd ålder av 18 år; och får generalpoststyrelsen till stöd för denna sin åsikt åberopa dels vad statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet i anslutning till av statskontoret avgivet utlåtande anfört till statsrådsprotokollet den 16 april 1915 i fråga om understöd åt änkor och barn efter vissa till följd av explosioner vid Stockholms tygstations laboratorium samt Åkers krutbruk omkomna personer, dels ock 1915 års riksdags beslut angående tillägg till understöd åt förmannen vid statens uppfostringsanstalt å Bona Carl Teodor Jerners änka och barn.

Som generalpoststyrelsen haft anledning här ovan framhålla, får förmänen av hyresfri bostad åt familjen Lundbäck anses utgöra den enda avkastningen av tillgångarna i makarna Lundbäcks bo. Värderas denna förmån till 300 kronor, vilket icke torde få anses lågt beräknat, samt lägges därtill dels ovan omförmälda, änkan Lundbäck och hennes barn tillkommande pension från civilstatens änke- och pupillkassa av tillhoppa 300 kronor samt de av generalpoststyrelsen nu föreslagna understödsbeloppen av sammanlagt 600 kronor, erhålles ett totalbelopp av 1,200 kronor. Detta motsvarar ungefärligen det belopp (67 % av Lundbäcks hela avlöning vid dödsfallet), som jämlikt bestämmelserna i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägsdrift och enligt de vid statens järnvägar tillämpade grunder för beräkning av skadestånd enligt sagda lag (återgivna i det utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden, som bilagts Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 115 till 1915 års riksdag) skulle hava utgått, därest nyssnämnda lag i förevarande fall varit tillämplig. En dylik beräkningsgrund synes i detta fall lämplig med hänsyn ej mindre till de omständigheter, under vilka Lundbäck bragts om livet, än även till innehållet dels i den motion (nr 233 inom andra kammaren), vilken föranledde 1915 års riksdags beslut i fråga om understöd åt vissa till följd av explosioner vid Stockholms tygstations laboratorium samt Åkers krutbruk omkomna personer, dels ock i den av herrar Neiglick, Vahlquist, Kristensson och Borggren gjorda reservation vid punkten 7:o av bankoutskottets vid sagda riksdag utlåtande nr 32, vilken reservation legat till grund för riksdagens beslut om beloppet av de understöd, som tillerkändes ovannämnde förmannen Jerners änka och barn.»

På grund av nådig remiss har statskontoret den 24 februari 1916 Statskontoret. avgivit utlåtande i ärendet. Statskontoret har därvid förklarat, att statskontoret i likhet med generalpoststyrelsen ansåge, att de omständigheter, under vilka änkan Lundbäck och hennes barn förlorat sitt ekonomiska stöd, i förening med ankans sjuklighet och familjens behov av hjälp, borde föranleda till beredande av understöd av allmänna medel. Då de föreslagna understödsbeloppen med hänsyn till vad därom av generalpoststyrelsen anförts icke givit statskontoret anledning till erinran, har statskontoret hemställt om bifall till styrelsens förevarande framställning.»

Departementschefen har i likhet med generalpoststyrelsen och statskontoret ansett billigheten kräva, att understöd beviljas änkan Lundbäck och hennes barn, och har departementschefen ej heller något att erinra mot generalpoststyrelsens av statskontoret förordade förslag i avseende å beloppen av understöden och den tid, för vilka de böra utgå.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att postvaktmästaren Karl Herman Lundbäcks änka Anna Maria Matilda Lundbäck, född Forsslund, må från och med år 1916 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor samt att vart och ett av makarna Lundbäcks minderåriga barn, Anna Helena, Karl Helmer, Hildur Maria, Karl Hadar, Karl Håkan och Oskar Herbert, må intill uppnådd ålder av 18 år likaledes å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av femtio kronor att utgå från och med år 1916.

Stockholm den 4 april 1916.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Neiglick*, *Ekman*, *Gustafsson*, *Wickman*,
friherre *Langenskiöld*, *Roos* och *Montgomery* samt
av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd*, *Vahlquist*, *Hellberg* i Lycksele,
Kristensson, *Jonsson* i Gumboda, *Edbom*, *Henrikson* och *Olsson* i Berg.
